

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 373/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 28/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 28/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň navrhuje priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnom postavení žalobcu žalobou doručенou okresnému súdu 5. februára 2020 domáha vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru uzatvoreného s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], a navrhuje vyhlásiť zmluvné podmienky v tomto spotrebiteľskom úvere za neprijateľné.

3. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní (v kontexte tvrdeného porušovania jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov) podala sťažovateľka sťažnosť doručенú predsedovi okresného súdu 17. februára 2023. O prešetrení sťažnosti ju predseda okresného súdu informoval listom zo 16. marca 2023. Z predmetného vyrozumienia vyplýva, že zákonný sudca v napadnutom konaní najskôr zabezpečoval stanoviská strán sporu v zmysle

§ 167 ods. 2 a 3 Civilného sporového poriadku. V rámci tohto postupu bola žalobkyňa (zastúpená právnym zástupcom) nečinná; na výzvu súdu na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného nereagovala a o vec sa následne nijako nezaujímal. Z odpovede predsedu okresného súdu je ďalej zrejmé, že okresný súd vo veci sťažovateľky (neprávoplatne) rozhodol 28. februára 2023 (bez nariadenia pojednávania za účasti právneho zástupcu žalobkyne). V čase vyhotovenia predmetnej odpovede bola vec sťažovateľky v štádiu vypracovania písomného vyhotovenia rozhodnutia vo veci samej. Predseda okresného súdu konštatoval, že na priebeh a dĺžku napadnutého konania mali vplyv celkový počet vecí pridelených zákonnému sudcovi, zdravotné dôvody, ako aj protipandemické obmedzenia.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému konaniu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta nečinnosť a nedôvodné prietahy spôsobené okresným súdom. V konkrétnostiach uvádza, že napadnuté konanie nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené. Okresný súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania po troch rokoch od podania žaloby. Hoci už bolo vo veci rozhodnuté, naďalej dochádza k porušovaniu namietaného práva (bod 1 tohto uznesenia, pozn.), keďže dosiaľ (do podania ústavnej sťažnosti, pozn.) jej ani jej právnemu zástupcovi nebolo doručené písomné vyhotovenie rozhodnutia (ani po 65 dňoch od verejného vyhlásenia rozsudku). Problematika bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľských zmlúv a neprijateľnosť zmluvných podmienok v spotrebiteľskom úvere nie je podľa jej názoru skutkovo ani právne zložitá. Konštatuje, že v jej veci ide o „kvalifikovaný zbytočný prietah, t. j. priam odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*)“.

5. Dôvodom, pre ktorý sťažovateľka žiada o finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur, je najmä stresové vypätie spôsobené dlhotrvajúcim napadnutým konaním, neskúsenosti so súdnou mocou a možný benefit takého rozhodnutia pre ostatných spotrebiteľov. Predmetná suma má zohľadňovať štyri začaté roky namietaného konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka vidí dôvod porušenia označených práv v tom, že okresný súd vo veci (neprávoplatne) rozhodol po troch rokoch od podania žaloby (bez pojednávania formou verejného vyhlásenia rozsudku), a v nedoručení písomného vyhotovenia rozhodnutia vo veci samej ani po 65 dňoch od jeho verejného vyhlásenia.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

8. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 144/2016, II. ÚS 59/2019). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09).

9. Ústavný súd poukazuje na svoj už opakovane judikovaný právny názor, že k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov môže dôjsť aj vtedy, ak konanie trvá (globálne) neprimerane dlhú dobu, a to bez ohľadu na to, či v posudzovanom prípade boli zaznamenané prietahy spôsobené postupom súdu. Inými slovami, k porušeniu uvedeného práva môže dôjsť aj vtedy, ak nedošlo v konaní k prietahom, a naopak, aj keď k prietahom v konaní došlo, nemusí vždy ísť o porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej dobe, ak konanie ako celok zodpovedá dobou svojho trvania času, v ktorom je možné uzavretie konania spravidla očakávať (pozri k tomu rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Libanský v. Česká republika alebo Králiček v. Česká republika, obdobne I. ÚS 418/2014, tiež napr. I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04).

10. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66). Judikatúra štrasburských orgánov ochrany práva, aplikujúc kritérium významnosti veci, z pohľadu sťažovateľky diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si a) primeranú rýchlosť, b) osobitnú rýchlosť a c) výnimočnú rýchlosť. Do kategórie konaní vyžadujúcich si osobitnú rýchlosť možno zaradiť tie, ktoré sa týkajú pracovnoprávných sporov či sporov týkajúcich sa vo všeobecnosti vecí sociálneho zabezpečenia či náhrady škody za ublíženie na zdraví a osobného statusu (m. m. IV. ÚS 136/2022).

11. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že v okolnostiach prerokúvanej veci neidentifikoval takú povahu veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľku, aby si vyžadovala osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti rozhodovania.

12. Vychádzajúc z tvrdení sťažovateľky prezentovaných v ústavnej sťažnosti, ako aj zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania tejto veci, možno konštatovať, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval od doručenia žaloby sťažovateľky (5. februára 2020) optimálne, keď v predmetnej veci rozhodol 28. februára 2023, pričom do dňa podania jej ústavnej sťažnosti nedošlo k písomnému vyhotoveniu tohto rozhodnutia (lehota pre vypracovanie písomného vyhotovenia bola predĺžená).

13. Ústavný súd, vychádzajúc z popísaných teoretických východísk a vzhľadom na sťažovateľkou predstreté argumenty, uvádza, že postup okresného súdu v napadnutom konaní sa síce nejaví

ako optimálny, avšak podľa názoru ústavného súdu je v okolnostiach prerokúvanej veci potrebné vziať do úvahy jednak povahu napadnutého konania (ktoré nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní), dĺžku napadnutého konania (ktorú je potrebné považovať za hraničnú), ale najmä okolnosť, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol viac ako 2 mesiace pred podaním ústavnej sťažnosti, aj keď jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné. Ústavný súd dáva osobitne do pozornosti aj spôsob argumentácie sťažovateľky (dôvody ústavnej sťažnosti, ktorými je ústavný súd viazaný, pozn.), ktorá v štádiu po rozhodnutí vo veci samej namieta celkovú dĺžku konania do rozhodnutia a následné doručovanie tohto rozhodnutia. V nadväznosti na všetky popísané skutočnosti dospel k záveru, že neoptimálny postup okresného súdu nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o namietanom porušení sťažovateľkou uvedených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Dopĺňa, že možno akceptovať (tvrdenie všeobecného súdu), že na samotnú dĺžku napadnutého konania mohla mať v rozhodnom čase vplyv aj epidemiologická situácia súvisiaca s ochorením COVID-19 (napadnuté konanie sa začalo vo februári 2020, pozn.), avšak uvedenú okolnosť nie je možné pričítať na ťarchu ani okresnému súdu, ani stranám sporu. Vo vzťahu k tvrdeniu okresného súdu, ktorý v rámci vybavenia sťažnosti sťažovateľky poukázal na neprimeraný počet pridelených vecí a zdravotné dôvody zákonného sudcu, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavádzajú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 17/02).

14. Po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, vychádzajúc z citovanej judikatúry a aktuálneho stavu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu nie je poznačený prieťahmi v ústavne relevantnej intenzite (hoci je pravdou, že veľmi hranične), ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako ani práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Ústavný súd dopĺňa, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu